

A Fővárosi Ítéltábla a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (fél címe 1, ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (u.o.) II. rendű, III.rendű felperes neve (u.o.) III. rendű felpereseknek - a dr. Polecsák Mária ügyvéd (fél címe 2) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. február 18. napján kelt 6.P.23.118/2008/68. számú ítélete ellen az I-III. rendű felperesek részéről 69. sorszám alatt, valamint az alperes részéről 70. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

részítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét érintően az alperest az I-III. rendű felperesek javára nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelező rendelkezéseit helybenhagyja; az alap nevelési költségekre vonatkozó elutasító, valamint a perköltség, az illeték és az állam által előlegezett szakértői költség viselésére vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg az I-III. rendű felpereseknek együttesen 100.000 (Egyszázezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A hatályon kívül helyezett rendelkezések tekintetében az I-III. rendű felperesek és az alperes költségét egyaránt 200.000 (Kettőszázezer) forint plusz áfa összegben állapítja meg azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság határoz.

Ez ellen a részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I. és a II. rendű felperesek házastársak, a III. rendű felperes a 2007-ben egészségesen született gyermekük. Második gyermekük, ... 2005. január 14-én született, akinél Down-szindrómát diagnosztizáltak. Az alperes a terhesgondozás során nem az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. § (3) bekezdése szerinti elvárható gondossággal járt el, amikor az ultrahang

vizsgálatoknál nem végzett el minden, a szakmai protokoll által ajánlott mérést és számítást, továbbá amikor a 35. életévét betöltött I. rendű felperest nem irányította megfelelő időben genetikai tanácsadásra, nem javasolta elvégezni a genetikai magzatvízvételt, illetve chorionboholy-mintavételt. Amennyiben az ultrahangvizsgálatok során minden mérést és számítást elvégeztek volna, több információjuk lett volna a magzatról, és amennyiben a genetikai vizsgálatra került volna sor, esély lett volna arra, hogy időben dönthessenek a szülők a terhesség esetleges megszakításáról.

... a Down-szindróma megállapítását követően a ...nál egyéni és csoportos fejlesztést kapott, majd 2005 májusában a ...ban állt kezelés alatt. Az itt tapasztaltak alapján a már korábban megkezdett DSGM kezelés folytatását javasolták, valamint indokoltnak tartották gyógypedagógiai fejlesztését és a szülőknek szóló tanácsadást. 2006-ban diagnosztizálták motoros készségei meghatározott fejlődési zavarát, a kardiológiai vizsgálat billentyűelégtelenséget állapított meg, és diagnosztizálták a sarkak rendellenes, úgynevezett valgus állását. A gyermeknek 2008. év során több fül-orr-gégészeti problémája volt, majd 2009 júliusában szemüveget írtak fel a számára. A 2010 júliusában elvégezett fül-orr-gégészeti vizsgálat vezetékes halláscsökkentést rögzített. A II. rendű felperes veleszületett genetikai károsodás talaján kialakult közép súlyos elme gyengeségben szenved.

A szülők ... részére 2008. október 20-a és november 17-e között négy alkalommal logopédiai szolgáltatást vettek igénybe. 2008 októbere óta koncentrációs készségének, érzékszervi állapotának fejlesztése érdekében az óvodában zeneterápiában, 2008. szeptember 1-je óta lovas terápiában részesült. 2010. szeptember 1-je óta heti rendszerességgel vesz részt gyógytornásznál lábtorna foglalkozáson, a Down-szindrómával együtt járó lábtartási rendellenességek korrigálása, az állapotromlás megelőzése és a járásproblémák kezelése céljából. 2006. április 1. és 2009. december 31. között természetgyógyászati kezelésben, úgynevezett pránanadi kezelésben vett részt, az általános és mozgásszervi állapotromlás megelőzése, immunerősítés végett. 2005 februárja óta kisebb megszakításokkal csoportos és egyéni terápiában részesült a ...nál (korai fejlesztés, DSGM-terápia). A gyermek 2005 márciusától a mai napig rendszeresen részt vesz a ... által szervezett egyéni és csoportos gyógytornán, gyógyúszás foglalkozásokon és orvosi, neurológiai kontrollvizsgálatokon. Gyakori felső légúti megbetegedései és hallószervei problémái miatt 2008. július 10. és augusztus 5. között többször volt szükség fülmosásra és orrátmosásra.

A Fővárosi Bíróság 6.P.23.118/2008/13. számú közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítő felelősségét az I-III. rendű felpereseknél felmerült, az alperes által az I. rendű felperesnél 2004. évben végzett terhesgondozással kapcsolatos mulasztással okozati összefüggésben keletkezett károk vonatkozásában. A Fővárosi Ítéltábla a 7.Pf.21.834/2009/3. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta.

A kereset összecszerűsége tekintetében folytatódó eljárásban az I-III. rendű felperesek a Ptk. 339. § (1) bekezdésére és a 355. § (1) bekezdésére alapított keresetükben kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Végleges kérelmük szerint az I. rendű felperes 8.000.000 forint, a II. rendű felperes 6.000.000 forint, míg a III. rendű felperes 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére tartott igényt. Ezen felül az I-II. rendű felperesek 22.318.008 forint vagyoni kártérítés és kamatai, valamint havi 246.072 forint járadék megfizetése iránt léptek fel követeléssel. Az I. rendű felperes jövedelemkiesés címén további 19.593.228 forint kártérítést igényelt. A kereset jogi indokául arra hivatkoztak, hogy a kiskorú gyermek saját jogán nem érvényesíthet kártérítési igényt a meg nem születés esélyének elvétele miatt, az alperes azonban elvette a lehetőségét annak, hogy a szülők a terhességmegszakításról a jogszabály által lehetővé tett időn belül dönthessenek, így a vagyoni kártérítési igényeik egyrészt a gyermek teljes felnevelési költségei, másrészt az egészségkárosodásából eredő többletköltségek miatt merülnek fel.

Az alperes érdemi ellenkérelme az I-III. rendű felperesek keresetének részleges elutasítására irányult. Az I-III. rendű felperesek nem vagyoni kárigényét eltúlzottnak tartotta, annak elfogadható mértékét az I-II. rendű felperesek vonatkozásában 3.000.000 forintban, a III. rendű felperes esetében 1.500.000 forintban jelölte meg. Álláspontja szerint a Down szindrómás gyermek felnevelésének költségei teljes mértékben nem háríthatók át rá, csak azokat köteles megtéríteni, amelyek a gyermek betegségével kapcsolatban merültek fel, ezen túlmenően annak összegét is eltúlzott mértékben jelölték meg az I-II. rendű felperesek.

A beavatkozó a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően 900.000 forintot megfizetett az I-III. rendű felpereseknek, ezt követően nem tett érdemi nyilatkozatot a perben.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 23.289.901 forintot, és ebből 8.000.000 forint után 2013. február 18. napjától, míg 15.289.901 forint után 2008. május 1. napjától a kifizetésig járó kamatait; a II. rendű felperesnek 6.000.000 forintot 2013. február 18. napjától járó törvényes mértékű kamataival; az I-II. rendű felpereseknek egyetemlegesen 8.318.942 forintot, és ebből különböző részösszegek után különböző időpontoktól járó késedelmi kamatát, valamint 2013. március 1. napjától kezdődően havi 122.511 forint járadékot; a III. rendű felperesnek 1.500.000 forintot és ezen összeg után 2013. február 18. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 842.209 forint, a II. rendű felperesnek 326.980 forint perköltséget. Rendelkezése szerint a le nem rótt 900.000 forint illetéket, és az állam által előlegezett szakértői költségből 74.870 forintot az állam visel. Az alperest 261.980 forint állam által előlegezett szakértői költség megfizetésére kötelezte az állam javára. Úgy rendelkezett, hogy a beavatkozó által az I-III. rendű felpereseknek megfizetett 900.000 forintot az alperes a teljesítésébe

beszámíthatja. Megállapította, hogy a lejárt és a folyó járadék tekintetében az ítélet előzetesen végrehajtható.

Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az alkotmányos jogszabályok tükrében az emberi élet olyan védendő alapérték, melynek tiszteletben tartása mindenki számára kötelező. Ebből következően az emberi létezés önmagában nem fogható fel kárként, hiszen a kár hátrányos állapotváltozást jelent, egy egészséges gyermek megszületése jogi értelemben kárnak nem minősíthető. A fogyatékosan született gyermeknél az alperes felelősségi körébe azok a többletterhek, gondozási, nevelési és tartási többletköltségek tartoznak, amelyek a tervezett és akart egészséges, de a természeténél fogva fogyatékosan született gyermek tartásának különbözeteként jelentkeznek. Az I-III. rendű felperesek vagyoni kárigényei közül így valamennyi olyan követelést elutasította, amely egy egészséges gyermek nevelésével kapcsolatban is felmerül, amelyeket a szülők a gyermek létezésével kapcsolatos kárként (alap nevelési költségek) kívántak érvényesíteni. Az ezt meghaladó, a gyermek betegségével összefüggésben felmerült úgynevezett speciális többletköltségekből az elsőfokú bíróság mindösszesen 8.318.942 forintot ítélt meg az I-II. rendű felperesek javára, havi 122.511 forint járadék mellett, továbbá 15.289.901 forintot jövedelemkiesés címén az I. rendű felperesnek. A nem vagyoni kárigények elbírálása során abból indult ki, hogy az I-III. rendű felperesek családi életét hátrányosan befolyásolta a genetikai ártalommal született gyermek családba fogadása. Az emiatt érzett fájdalom és szomorúság mindhármuk életében folyamatosan jelen van, és nagyfokú lelki erőfeszítést kíván tőlük a hátrányos helyzethez való mindennapi alkalmazkodás. A szülők részéről a sérült gyermek ellátása, gondozása és állandó felügyelete lényegesen több időt és energiát igényel, mint egy egészséges gyermeké. Emiatt a III. rendű felperesre kénytelenek kevesebb időt fordítani, aki hátrányként éli meg a szülői figyelem hiányát. Mindezen körülményeket összevetve az I. rendű felperes részére 8.000.000 forint, a II. rendű felperes részére 6.000.000 forint, a III. rendű felperes részére 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg. Az összeg meghatározásánál az ítélelhozatal időszakában fennálló értékviszonyokat vette alapul, ezért ekkortól kezdődően kötelezte az alperest a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mind az I-III. rendű felperesek, mind az alperes fellebbezést terjesztett elő.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezése az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával az alap nevelési és ellátási költségek megtérítésére irányuló keresetüknek helyt adó döntés meghozatalára, a III. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés 3.000.000 forintra történő, illetőleg az I. rendű felperesnek járó perköltség 2.091.066 forint plusz áfa, a II. rendű felperesnek járó perköltség 1.053.672 forint plusz áfa, és a III. rendű felperest megillető elsőfokú perköltség 150.000 forint plusz áfa összegre történő felemelésére irányult. Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül határozta meg a kár fogalmát. Hangsúlyozták: a szülők joga, hogy a lét és nemlét kérdésében döntsenek, az I-II. rendű felperesek

önrendelkezési joga az alperesnek felróhatóan súlyosan sérült, mivel nem volt lehetőségük eldönteni, hogy vállalják-e a beteg gyermek világrahozatalát és felnevelését, vagy a terhességmegszakítás mellett döntenek. A genetikailag súlyosan károsodott gyermek akaratuk ellenére született meg, vagyis maga a gyermek létezése a kár. Kiemelték, hogy a Ptk. 355. § (1)-(4) bekezdéséből levezethető teljes kártérítés elve azt jelenti, hogy az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik a szülők vagyoni kárai tekintetében. Ez kiterjed minden olyan nevelési és gondozási költségre, valamint kiadásra, amely a beteg gyermek születésével kapcsolatban merült fel. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a III. rendű felperes tekintetében a nem vagyoni kártérítés összegét kifejezetten alacsony összegben határozta meg, nem megfelelően értékelte a III. rendű felperes életében bekövetkezett gyökeres változást, továbbá nem volt figyelemmel arra a jelenben már meghatározható, de a jövőben bekövetkező hátrányra, miszerint a III. rendű felperes életében a hosszabb távú jövőben fokozódó mértékben lesznek jelen a testvére miatti hátrányok. Állításuk szerint az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg a pernyertesség-pervesztesség arányát, és nem vette figyelembe, hogy az átlagot meghaladó bonyolultságú ügyben az I-III. rendű felperesek jogi képviselője tetemes munkaidő ráfordítást igénylő munkát végzett.

Az alperes fellebbezésében ugyancsak az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását és a nem vagyoni kártérítés leszállítását kérte az I. rendű felperes tekintetében 4.000.000 forintra, a II. rendű felperes tekintetében 3.000.000 forintra, míg a III. rendű felperes esetében 900.000 forintra. Kérte továbbá az I-II. rendű felpereseknek ítélt perköltséget a felére leszállítani.

Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezés hiányában jogerőre emelkedtek az alperest vagyoni kártérítés megtérítésére kötelező rendelkezései, melyeket a Fővárosi Ítéltábla felülbírálata nem érintett [Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az I-III. rendű felperesek fellebbezése részben megalapozott, az alperes fellebbezése megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság hiányosan állapította meg a tényállást, arra alapított érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla csak részben értett egyet.

A nem vagyoni kártérítés intézménye speciális a kárfelelősség körén belül, ugyanis nem azonos nemű az okozott sérelemmel: nem vagyoni jellegű sérelmet orvosol vagyoni eszközökkel. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása sosem egzakt módon, hanem mindig bírói mérlegeléssel, az eset összes körülményeinek figyelembevételével történhet, ezen belül figyelemmel kell lenni a károsultat ért nem vagyoni sérelem jellegére, súlyosságára, arra, hogy a károkozó magatartás folytán hogyan változtak a károsult életkörülményei. Összehasonlító adatként kell vizsgálni a károkori ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat által hasonló esetekben alkalmazott kártérítési összegek nagyságrendjét is. Az elsőfokú bíróság eltért e a főszabálytól, amikor az ítélelehozatalakor fennálló értékviszonyokat tekintette irányadónak. E rendelkezését fellebbezési támadás nem érte, ezért a Fővárosi

Ítéltábla is az ítélelhozatalakori értékviszonyok szerint vizsgálta az I-III. rendű felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés mértékének megalapozottságát. Sem a III. rendű felperes, sem az alperes fellebbezésében hivatkozott indokok és érvek nem szolgáltak kellő alappal az elsőfokú bíróság helyes, logikus és ellentmondásoktól mentes - mérlegelésen alapuló - döntése felülmérlegelésére. Az I-III. rendű felperesek által elszenvedett sérelem kárpótlásához szükséges nem vagyoni kártérítést tehát helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, annak sem emelésére, sem mérséklésére nem volt szükség. Szakértői véleménynel alátámasztott kétségtelen tény, hogy a III. rendű felperes pszichés károsodást szenvedett testvére genetikai károsodása kapcsán, az életében bekövetkezett hátrányos változásokat az elsőfokú bíróság helyesen vette számba, és helytállóan értékelte azokat. A Fővárosi Ítéltábla nem osztotta a III. rendű felperes azon fellebbezési érvelését, miszerint a jövőben a tizenéves III. rendű felperes által ellátandó testvéri felügyelet olyan fokozódó hátrányt jelentene a III. rendű felperes életvitelében, amely a javára megítélt nem vagyoni kártérítés felemelését indokolná. Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a perben feltárt adatok alapján a testvérek között bensőséges, jó kapcsolat alakult ki. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének ezen rendelkezéseit helyes indokai alapján helybenhagyta [Pp. 254. § (3) bekezdés].

Egyebekben az alap nevelési, ellátási költségre kiterjedő I-II. rendű felperesi fellebbezés nem volt érdemben elbírálható az irányadó tényállás részbeni felderítetlensége miatt. E tekintetben az elsőfokú bíróság az általánosan követett bírói gyakorlattól eltérő álláspontot foglalt el, amikor kizárólag azokat az igényeket találta megalapozottnak, amelyek a gyermek egészségkárosodottságára tekintettel merültek fel. Adott esetben ez a viszonyítási alap nem fogadható el, hiszen az egészségkárosodott gyermek megszületése az alperes mulasztása miatt nem volt elkerülhető. A jogellenes károkozás tehát abban áll, hogy a szülőknek az egészségkárosodott gyermeket fel kell nevelnie. A teljes kártérítés elvét a jogerős közbenső ítélet azzal a rendelkezésével jutatta kifejezésre, hogy az alperesnek helyt kell állnia az I-III. rendű felpereseknél felmerült, az alperes által az I. rendű felperesnél 2004. évben végzett terhesgondozással kapcsolatos mulasztással okozati összefüggésben keletkezett valamennyi kárért. A teljes kártérítés tehát magában foglalja mindazokat a gondozási és nevelési költségeket is, amelyek egészséges gyermek megszületése esetén is felmerültek volna. [Ugyanezt az elvi iránymutatást adta a Kúria a Pfv.III.20.870/2012/5. számú végzésében.]

Az alperes az alap nevelési és ellátási költségek címén érvényesített kártérítési tételek összegére vonatkozóan részletes érdemi nyilatkozatot nem tett, és erre - eltérő jogi álláspontja folytán - az elsőfokú bíróság sem hívta fel. A tényállás felderítése azonban e tekintetben sem mellőzhető. A megismételt eljárásban az alperes által vitatott összegű követelésekre vonatkozóan le kell folytatni a szükségessé váló bizonyítást, figyelembe véve, hogy a bizonyítási kötelezettség az I-II. rendű felpereseket terheli.

A többletköltségek közé sorolt ápolási, gondozási, felügyeleti és terápiás fejlesztési humán erő ráfordítás összegének a megállapítása azonban nem választható el a hasonló jellegű alapköltségektől. Nyilvánvaló, hogy a gyermek betegségével kapcsolatos kiadások csak az alapköltségekhez képest értékelhetők többletként. Fokozott gondossággal kell ezért vizsgálni és meghatározni - a már elbírált többletköltségek mellett - az alap nevelési és gondozási költségek összegének a nagyságát. Figyelemmel kell lenni továbbá arra is, hogy az I-II. rendű felperesek az újabb gyermek vállalását tervezték, így az első gyermekük részére megvásárolt tárgyakból - a gyermekek eltérő nemét is szem előtt tartva - még rendelkezésre állhatnak olyan eszközök, berendezések, bútorok, ruhák, amelyek a második gyermek nevelése során is igénybe vehetők.

A kifejtettek szerint a Fővárosi Ítéltábla érdemi döntése nem terjed ki valamennyi kereseti kérelemre, ezért a Pp. 213. § (2) bekezdése értelmében részítélettel határozott, és a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezései közül az I-III. rendű felpereseknek megítélt nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyta. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróságnak az alap nevelési költségekre vonatkozó elutasító ítéletét - a perköltségekre vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően - a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A hatályon kívül helyezés folytán az I-II. rendű felperesek és az alperes pernyertességének az egymás közötti aránya nem állapítható meg, ezért a perköltségek viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell határoznia a megismételt eljárás lezárásakor.

Az érdemben elbírált kereseti kérelmek tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a pernyertesség, azaz a fellebbezés eredményessége arányában osztotta meg a felek között a fellebbezési eljárási költségeket. A jogi képviselőjük ellátásával felmerült költségeik összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése szerint - a 4/A. § értelmében áfa figyelembevételével - a fellebbezett érték alapulvételével határozta meg.

A hatályon kívül helyezett rendelkezések tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán a felek fellebbezési eljárási költségeinek az összegét állapította meg azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság fog határozni. A jogi képviselői díjból álló perköltség összegének mérlegeléssel történő meghatározása során a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységet tekintette irányadónak [32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5), (6) bekezdései].

A megismételt eljárásban megfelelő határidő biztosítása mellett fel kell hívni az alperest arra, hogy érdemben részletesen nyilatkozzék az alap gondozási és nevelési költségek összegére vonatkozóan. A kereseti kérelem és ellenkérelem összevetése után az elsőfokú bíróságnak tájékoztatnia kell a feleket a bizonyítási teherről, és le kell folytatnia a felek által indítványozott szükségesnek mutatkozó

bizonyítást. Csak ezt követően lesz abban a helyzetben, hogy megalapozottan döntsön a kereset még elbírálandó része felől, és a pernyertesség arányainak figyelembevételével megossza a felek között a perköltségeket. Ennek megállapítása során figyelemmel kell lennie a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységre, mérlegelnie kell, hogy alkalmazható-e a Pp. 81. § (2) bekezdése, miszerint ha a per kártérítésre irányul, vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függ, az ellenfelet akkor is kötelezni lehet a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak.

Budapest, 2013. november 8.

Dr. Sághy Mária s. k.
a tanács elnöke

Dr. Kincses Attila s. k.
előadó bíró

Dr. Csordás Csilla s. k.
bíró